

THORWALDSEN.

Nyt Magasin for Natur og Menneskekundskab.

By Smit.

Redigeret af Erich Chr. Monrath. Forlagt af G. Lorenzen.

Andet Hæfte.

№ 6.

1858.

Indhold: Billedhuggeren Thorvaldsen (med Portrait). Piazetta og Dogernes Palads i Venedig (Slutning). Fragmenter af Grev Las Casas's Dagbog.

Billedhuggeren Thorvaldsen.

(Skjondt denne vor udmærkede Landsmands Portrait allerede tidligere har været Gjenstand for en Artikel i dette Blad — see: Magasin for Natur og Menneskekundskab, første Aargangs tolte Numer — har Forlæggeren dog troet: at et nyt, i en ældre Alder udkastet Billede af denne verdensberømte Kunstner vilde finde en venlig Modtagelse hos dette Blads nuværende Abonnenter, deels fordi den største Deel af disse ikke

formodes at være i Besiddelse af Magasinetts første Aargang, deels fordi Thorvaldsen har efter sin længselfuldt ventede Hjemkomst til Fædrelandet været den feirede Gjenstand for Alles både mundtlige og skriftlige Tankeytringer. Det er ingenlunde min Agt, at ville kappes med vores forskellige Blades Redacteurer i Lovtaler over en Kunstner, hvis sande, oplysiede Verd Esterverdenen vil vide at paassjonne og hvis Navn nævnes med en Beundring i alle civiliserede Lande, der visnok er lige saa udeelt, som den Begeistring hvormed den ædle Kunstner nylig modtoges i sin Fædreestad, hvor alle Samfundets Clæsser have ydet ham en lige saa smigrende, som velmeent Hyldest. Jeg vil fornemmelig henholde mig til de Kunstverker, vi have denne Kunsts Meester at takke for; dem blandt dette Blads Abonnenter, der ere mindre bekjendte med Thorvaldsens Ungdom og tidligere

Skjæbner, vil nebenstaende korte Skildring
være tilstrekkelig.)

E. C. M.

Berthel Thorvaldsen blev født den 19de November 1770. Faderen, Gottskalk Thorvaldsen, var Billedsæller ved Holmen, men havde ikke Evne til at anvende Meget paa Sønnens Opdragelse. Denne yttrede i en tidlig Alder meget Anlæg til Tegning; da han var 11 Aar gammel, blev han derfor indsat gratis i Kunstabemiets Skole, hvor han gjorde god Fremgang. I Aaret 1787 vandt han den mindre Sølvmedaille, og to Aar derefter blev den store tilkendt ham. Han maaatte nu dele sin Tid imellem Kunsten og den Hjælp og Bistand, han var sin trængende Fader skyldig. Næsten tvungen af sine Velhyndere, concurrerede han i Aaret 1791 til den lille Guldbmedaille, som han vandt; to Aar derefter vandt han ogsaa den store Guldbmedaille, hvor berettigede ham til et Reisestipendium. Men for at han kunde vinde Tid til at uddanne sig endnu mere, blev Reisen opført til Aaret 1796, da han reiste til Italien paa en Ørlogsfregat og begav sig til Rom. Det første Kunstwerk af ham, der vakte almindelig Opsigt, var Jason, som henter det gylne Skind; det var færdigst i Januar 1803, kort forend han fulde reise tilbage til Danmark. Tilsvigvis besaae Engleenderen Thomass Hope hans Verksted, hvor han blev saa indtaget i Jason, at han bestilte dette Kunstwerk udført i Marmor for 800 Zehiner, hvorved Thorvaldsen flettes i Stand til, at forblive i Rom og uddanne sig for Kunsten. Han kom nu snart i Ry,

fuldende det ene Arbeide efter det andet og blev i Aaret 1810 udnevnt til Professor ved den romerske Kunsthøjskole, St. Lucas. Keisere og Konger hædrede ham, og Ludvig af Bayern blev hans fortrolige Ven. Siden Grækernes gylne Dage har endnu ingen Billedhugger næret sig Idelet for det Skjonne og Fuldkomne i Kunsten, saaledes som Thorvaldsen. Han blev overlaæst med Bestillinger fra alle Kanter, og man maa i Sandhed forbause over, hvorledes det kunde lykkes denne Mand, at fuldende saa mange, hellige Kunstverker.

Efter 23 Aars Fraværelse besøgte Thorvaldsen efter København, hvor han fandt den hjerteligste og mest ærefulde Modtagelse; Regeringen overdrog ham Udsorelsen af endel Arbeider, bestemte til at pryde True Kirke, nemlig: Statuerne af Christus og de tolv Apostle, samt en Fremstilling af Johannes den Døber, som prædiket i Drønen. Efter eet Aars Ophold i Danmark vendte han igjen tilbage til Italien, og hans Reise til Rom lignede et Triumphtog. Han lagde efter Haand paa sine mangfoldige Arbeider og udførte dem saaledes, at de kunne betragtes som nogle af de ypperste Verker, menneselig Kunst har frembragt.

(Fortsættes.)

Piazetta og Dogernes Palads i Venedig.

(Slutning.)

De havde dengang ikke ringeste Ahnelse om, at Benedigs hele Herlighed

tighed og lignende Held. — Da Grev Woronzoff, Myruslands nuværende Gouverneur, modtog Bestyrelsen i Aaret 1823, var Antallet paa Odessa's Indvaanere vel kun blevet forsøgt med 4000 Individuer, men Stadens Omfang var blevet over en halv Gang større, og Byen gjaldt allerede dengang for den skjonneste i den sydligste Halydeel af hele det russiske Rige. Under Woronzoff er Staden uafbrudt tiltaget mere og mere i Størrelse, Folkmængde, Velstand og Handel, saa at den nu tæller 62,000 Indbyggere, 8000 grundmurede Bygninger i brede og skjonne Gader, næsten 500 store Magasiner og over 1000 Boutiquer, samt et betydeligt Antal Kirker. 24 videnskabelige Foreninger og højere Undervisningsanstalter befordre Dannelsen i alle Retninger; Theater og Opera mangler ikke. I Stadens nærmeste Omgivelser tæller man over 1000, for største Delen smagfulde Haveanlæg med venlige Landssteder, og de fjernt nærmest liggende Landsbyer have henved 12,000 Beboere. For saa Mar siden er her ogsaa blevet indrettet Søbade, som i den skjonne Aarsid besøges af Russlands rigeste Familier. Ofte finder man saaledes over 10,000 fremmede forsamlede i denne Stad.

Handelen er yderst levende; den bestætiger aarlig henvendt 1000 større Skibe; men desværre er Havnen hverken stor eller dyb nok. Handelen med Udlændet er næsten ene i de fremmede Kjøbmænds Hænder; thi selve Russerne bestætige sig udelukkende med den indenlandstehandel. De vigtigste Udforselsartikler ere Korn, Tælle, Læder, Ulb, Smør og Kaviar. I Aaret 1834 til 1835 beregneude man Værdien af den hele fremmede Ind- og Udforsel tilføs til 57 Millioner Rubler.

Villedhuggeren Thorvaldsen.

(Supplement til den i Nr. 6 af dette Hefte afbrudte Artikel.)

Det første Kunstverk, hvor ved denne vor beromte Landsmand tildrog sig den dannede Verdens Opmærksomhed, var — som jeg anførte i ovenstaende Nr. af Magasinet — Jason, der seirrig holder det tilkempede gylne Skind i Veiret. Derefter forsværdigede han et Basrelief, forestillende Achilles, siddende med bortvendt Ansigt, immedens han med undertrykt Charme maa faale, at Agamemnons Herold bortfore den nolende Brisfeis, som Patrokles overgiver dem; det kan stilles ved Siden af de skjonneste antike Basreliefs. Hans kolossaliske Mars, som, staende og hvilende sig paa den omvendte Landse, griber Oliegrenen med sin hoire Haand, overgaar endnu Jason i Skjønhed og holdes for det Fortrinnligste, som den nyere Kunst har skabt i denne Stil. Denne, saavel som Abonis, der af Canova rostes som et Mesterwerk, fuldbendet Thorvaldsen i Aaret 1808. Sine tidligere forsværdigede Statuer, noget under almindelig Legemsstørrelse, nemlig: Venus, Apollo, Bachus, Amor, Psyche, Hebe, Ganymedes og Arquusdræben Mercurius, — maatte han ofte gjentage i Marmor. De ere, ligesom alle hans Verker, blevne tegnede i Omrids af Niepenhausen og Mori, og stuckne i Kobber. Hans, ved Idee og Udførelse lige udmarkede fire Reliefs til Øsbefonden i Torningeform, forestillende en Christi Daab, en Madonna med Barnet Jesus og den lille Johannes, en Christus, der velsigner Barnene, og en Gruppe af Engle, saavel som hans fire Medaillons til Portalet i Christiansborgslot, — maae

beiragtes som Mønstere af en fuldendt Cyclus. Til Frue Kirke leverede han: Johannes den Dober, som prædiker i Drænen, et Basrelief til Gavlen over Hovedindgangen; til Nischerne i Thorhallen: de fire Propheter; til Friesen: Christus, bærende sit Kors; til Kirkens Indre: de fortællelige tolv Apostle, og til Alteret: Frelseren selv.

Nogle af de skønneste blandt Thorvaldsens Arbeider ere: hans tre Gratter, hans Allegorie: Dagen og Natten, Friesen i en af Salene i det pavelige Palads paa Monte Cavallo, i Basrelief, og hans i Sandhed poetiske Figur: Haabet. Derefter forfærdigede han to, ikke mindre skønne Karyatider i Legemsstørrelse, Gravmonumentet for den i Florents af døde unge Beethoven fra Frankfurt a. M. og mangfoldige sindrigt udtaakte og helligt udførte Basreliefs, hvori blandt: Baechus, som lader Amor driske af sin Skaal, Minerva, der sætter Sommerfuglen paa det af Prometheus formede Menneskebilled, Amor, som klagende viser Venus sin af en Bi stukne Haand, Hygiea, der lader Eskulaps Slange driske af sin Skaal, Amor, som med sin Piil søger at kalde den afmægtige Psyche tilbage til Livet, og Muserne, som ved Klangen af Apollo's Lyra danser omkring Gratierne. Napoleon bestilte hos ham et stort Basrelief, forestillende Alexanders Triumphindtog i Babylon; dette, tilligemed fire andre Basreliefs, fikstes til Christiansborgs slot. Restaureration af de paa den græske Øgina i Aaret 1811 opgravede Statuer, som Kongen af Bayern koste, overdroges Thorvaldsen og blev af ham lykkeligt fuldført. Hans Arbeider ere i Rom, hyppigt blevne stukne i Kobber og esterlignede i Gemmer.

Alexander og Frands den første, Polakker og Schweizere, overdroge ham Udsorelsen af offentlige Monumenter. For Warschau forfærdigede han Poniatowsky's Statue tilhest, for Rom: Pius den Syvendes Gravmonument og Consalvi's Buste; for München: Herzog Eugen af Leuchtenbergs Gravmonument. For at opstille det sidste nævnte, begav han sig selv til München, i Februar 1830. Under sit Ophold i Kjøbenhavn modellerede han Kongens og Dronningens Büster, som han senere udførte i Marmor. Ogsaa Büsterne af den kongelige Families øvrige Medlemmer blev senere modellerede af ham og udførte i Marmor.

Thorvaldsens hellige Kunstverk, der nylig er blevne opsat over Hovedindgangen til Frue-Kirke, forestiller — som jeg i det Foregaaende har berort — Johannes den Dober, der prædiker i Drænen. Alle Figurerne ere her af rødgulst brændt Leer, det saakaldte terra cotta. I Midten af Gruppen ses vi Johannes staende paa et Klippestykke og opvist over Tidhørerne. Med den høje Haand peger han mod himlen, i den venstre holder han Staven med det lille Kors, hvormed de Gamle pleiede at afbilde ham, for at betegne hans Forhold til Christus. Øskaalen, en Muslingskal, hanger i en Rem over hans Skulder og betegner ham som Doberen. Dyb Alvor taler ud af hans Asyn; det sterke Haar, de kraftfulde Lemmer og den lodne Underklædning vidne om hans, ved en stræng Levemaade hærdede Kræfter. — Ved hans venstre Side staar en Dreng, som har affort sig sin Overklædning, for at modtage den hellige Daab. Ved Doberens høje Side ses vi en Mand i den modnere Alder, som lige-

ledes har afkastet sin Overklædning, for at døbes. Hans Sjæl hænger ved Lærenes Læber; sin ene God har han sat op paa Klippestykket, Albuen støtter han paa det saaledes hævede Kne og hans Hoved hviler i Haanden. Bag denne Mand sine vi en Gruppe, bestaaende af 2 Personer. En sjon Ingling har slynget sin Arm om Faderens Hals og synes at iagttagte det Indtryk, Prophetens Tale, gjor paa ham. — Den tilsvarende Gruppe paa den modsatte Side bestaaer ligeledes af 2 Personer: en Skriftklog, i sin lange Kjortel, og en Jæger; han støtter sig paa sin Stav, imedens han med hovmodig Foragt hører paa Doberens Tale; denne derimod holder sig underligt greben af Sandhedens uimodstaelige Magt. Ved hans Fodder sidder hans Hund, Gjentstanden for et Par yndige Borns udeelte Opmerksomhed. En lille Pige reber stor Lust til at lege med Hunden, men Dyrets bidste Uldseende træmmer hende; hun skjuler sig bag Broderen, hvem hun gjerne vil have frem; men han, som er ældre og kendt Faren, holder sig tilbage. En yngre Broder til disse Sovende, en lille forvoven Dreng, betrakter Hunden med store, fyrlige Øine og vilde ikke betænke sig paa, at løbe lige hen til den; men Moderen, der sidder paa en Steen, har grebet ham med Haanden omkring den lille Arm og holder ham saaledes fjernet fra Hunden, imedens hun i fulle Andagt har Dinene henvendte mod Taleren. Bag hende ses vi en Hyrde med sin Stav, i liggende Stilling. — Til Vornegruppen paa denne Side svarer en Gruppe paa den modsatte Side, der dannes af en ung Pige, som kneler andagtfuld, imedens hendes yngre Broder hviler Armsene paa hendes Skulder og stirrer op paa den Talende. Bag hende sidder en

Olding, indhyllet i sin Kappe; nedbuet af Alarenes Vægt faste han sit Blit paa den begejstrede Taler, idet han hever Haanden op mod sit Bryst, hvor de guddommelige Ord finde en dyb Gjenflang. — Gruppen sluttet af en liggende Figur, der forestiller en dælig Ingling; henstrakt paa sin Kappe, med Haanden under Kinden, lytter han opmærksomt til den prædikende Johannes's Røst.

Scener af Folkelivet i Siebenbürgen.

(Forfættelse.)

Overhovedet forekommer der mange besynderlige Træk i dette Folks Sæder og Skifte, t. Ex. ved deres Brylluper. Efterat Brudefolkenes Forældre have bragt Alt i Rigthighed, med Hensyn til Brudens Medgift o. s. v., kommer Brudgommen ridende fra sin Landsby, for at afhente Pigen; han ledsgages af en Mengde unge Karle, der bære en Jane foran sig. Pigen stiger ligeledes tilhest, ledsgaget af sine Veninder, og efterat man har drukket hinanden til i nogle Glas Brændevin, under de sædvanlige Belsignelsesoffer, sætter det festligt smykkede Dog sig i Bevægelse og drager til Brudgommens Hjem; men denne og hans Ledsgagere maae passe godt paa Bruden underveis, thi finder hun Lejlighed deri — og denne føge hendes Veninder nok at forstaffe hende —, saa vender hun pludselig sin Hest om og galopperer